

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแสวงหาสภาพที่เป็นอยู่เกี่ยวกับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครองว่า (1) เคยทำบ่อยเพียงใด (2) มีแนวโน้มจะทำมากขึ้นเพียงใด (3) เคยเห็นคนอื่นทำบ่อยเพียงใด และ (4) คิดว่าคนอื่นมีแนวโน้มจะทำมากขึ้นเพียงใด

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง จำแนกตามตัวแปร เพศ ศาสนา สถานภาพ ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง จะแตกต่างกันเมื่อพิจารณาตามตัวแปร เพศ ศาสนา สถานภาพ สภาพความเป็นเมือง ภูมิภาค และอาชีพหลักของครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2525 ครูและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งสิ้น 2,835 คน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1. แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

เกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ ภูมิสำเนา ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว รายได้ทั้งหมดในครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง มี 2 ชุด แต่ละชุดมีการกระทำ 18 การกระทำ แต่ละการกระทำมีคำถาม 4 คำถามคือ (1) เคยทำหรือไม่ (2) จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส (3) เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่ (4) คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส แต่ละคำถามให้ตอบแบบประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ (ให้คะแนน 0, 1 และ 2 ตามลำดับ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เสนอแบบสำรวจให้กลุ่มตัวอย่างตอบโดยกระจายแบบสำรวจทั้ง 2 ชุดให้จำนวนเท่า ๆ กัน

ก. กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสำรวจพร้อมกันใน เวลา เรียน

ข. กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกแบบสำรวจแก่ครูและอาจารย์ของโรงเรียน

ค. กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ ในกรณีที่ทางโรงเรียนสามารถนัดมาประชุมที่โรงเรียนได้ ผู้วิจัยให้ผู้ประกอบการที่มาทำแบบสำรวจพร้อมกัน ถ้าทางโรงเรียนไม่สามารถนัดผู้ประกอบการมาได้ ผู้วิจัยจะฝากแบบสำรวจกับนักเรียนที่เคยทำ นำไปชี้แจงให้ผู้ประกอบการทำที่บ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส ที เอส เอส (SPSS - Statistical Package for The Social - Science) เพื่อคำนวณและวิเคราะห์ค่าต่อไปนี้

1. ค่ามัชฌิม เลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และช่วงความเชื่อมั่น 95 % ของคะแนนพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นรายมาตร

2. ค่ามัชฌิม เลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองตามตัวแปรต้น

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เป็นรายมาตราตามตัวแปรต้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

4. ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Sheffé)

ผลการวิจัย

ในการสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครองครั้งนี้ พบว่า

1. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่าเคยทำบ่อย ๆ มี 1 พฤติกรรมคือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านบวก ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าไม่เคยทำมีทั้งสิ้น 14 พฤติกรรม แบ่งเป็นด้านบวก 5 พฤติกรรมคือ การสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมทางการเมือง การยอมปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง การต่อต้านกฎหมายที่ไม่ชอบธรรม การเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง และด้านลบ 9 พฤติกรรม (ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านลบทั้งหมดในแบบสำรวจนี้) คือ อคติในการปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ การปกปิดด้วยความรุนแรง การใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์ การให้และการใช้อิทธิทธิ การรับสินบน การแจ้งความเท็จ การให้สินบน การปิดบังผู้กระทำผิดกฎหมาย และการทุจริตในการเลือกตั้ง

2. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่าจะทำแน่ ๆ ถ้ามีโอกาส มี 5 พฤติกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านบวกทั้งสิ้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด การสละเพื่อส่วนรวม การสละสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล การจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส และการเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ส่วนพฤติกรรมที่จะไม่ทำคือพฤติกรรมด้านลบทั้งหมด

3. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำบ่อย ๆ มี 1 พฤติกรรมคือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เคยเห็นคนอื่นทำมี 3 พฤติกรรมคือ การแจ้งความเท็จ การทุจริตในการเลือกตั้ง และการปิดบังผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านลบทั้งสิ้น

4. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพยากรณ์ว่าคนอื่นจะทำแน่ ๆ ถ้ามีโอกาส มี 1 พฤติกรรมคือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด และไม่มีพฤติกรรมใดเลยที่กลุ่มตัวอย่าง

คาดว่าคนอื่นจะไม่ทำถ้ามีโอกาส

5. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองมากที่สุดคือ สถานภาพ รองลงมาได้แก่ เพศ และอาชีพหลักของครอบครัว ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวคือ ศาสนา

6. ผู้หญิงและผู้ชายมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq .05$) และโดยส่วนรวมพบว่าผู้ชายมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรม-จริยธรรมทางการ เมืองทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่าผู้หญิง

7. ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

8. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 ครูและผู้ปกครอง มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq .05$) และโดยส่วนรวมพบว่าครูมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองทั้งด้านบวกและลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

9. ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq .05$) และพบว่าโดยส่วนรวมคนในภาคเหนือมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

10. ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครส่วนใน กรุงเทพมหานครส่วนนอก อำเภอเมือง และอำเภอชนบท มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq .05$) และพบว่าโดยส่วนรวมคนในกรุงเทพมหานครส่วนในมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทมีพฤติกรรมและแนวโน้ม-พฤติกรรมทั้ง 2 ด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

11. ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวรับราชการ ผู้ใช้แรงงาน ธุรกิจการค้า และลูกจ้าง-
เอกชน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจรรยาบรรณทางการ เมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
($P \leq .05$) และพบว่าโดยส่วนรวมผู้ที่อยู่ในครอบครัวอาชีพรับราชการ มีพฤติกรรมและแนวโน้ม
พฤติกรรมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมด้านลบน้อยกว่า
กลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้ที่อยู่ในครอบครัวอาชีพหลักเป็นผู้ใช้แรงงาน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรม
ด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีพฤติกรรมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในครอบครัว
อาชีพธุรกิจการค้ามีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นสภาพที่เป็นจริงของพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมือง ตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ย่อมจะเป็นประโยชน์ไม่น้อยถ้าผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะนำไปประกอบการพิจารณาจัดหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับจริยศึกษา เพื่อให้การพัฒนาคนในสังคมไทย เป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงยิ่งขึ้น
2. ควรที่จะใช้วิธีการอื่น ๆ ในการศึกษาบ้าง เช่น การสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อาทิเช่น กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในนอกระบบโรงเรียน ประชาชนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรบางตัว อาทิเช่น อาชีพหลักของครอบครัว ที่พบว่าคนในครอบครัวอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองตรงข้ามกับคนในครอบครัวผู้ใช้แรงงานอย่างสิ้นเชิง หรือคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนในมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองแตกต่างจากคนในชนบทมาก เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร
6. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางหรือสามทาง (Two - Way or Three Way Analysis of Variance)
7. ควรได้ศึกษากับตัวแปรศาสนาอีกครั้งหนึ่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน